

Bilag 1A

Dato: 03-04-2007

Sagsnr.: 1101-2775

Dok.nr.: 2007-61270

Budgetanalyse af hjælpemiddelområdet

1. Indledning:

Der har siden 2004 været et merforbrug på hjælpemiddelområdet. I forbindelse med Socialforvaltningens regnskabsprognose for oktober 2006 var det forventede merforbrug på 10,7 mill. kr., heraf vedr. 4,3 mill. kr. invalidebiler. Det faktiske merforbrug for 2006 har imidlertid vist sig at være knap 5,7 mill. kr., heraf et mindreforbrug vedr. invalidebiler på godt 1,2 mill. kr. Da det samlede budget i Københavns Kommune til hjælpemidler i 2006 er på 99,9 mill. kr., svarer ovenstående til et merforbrug på knap 6 pct.

Der blev i 2004 foretaget en foranalyse af hjælpemiddelområdet, som afdækkede årsagerne til de stigende udgifter vedr. hjælpemidler i 2004, herunder hvilke styringsmæssige problemer, der er på hjælpemiddelområdet. Der er imidlertid ikke efterfølgende blevet lavet en samlet opfølgning på foranalysen.

Med baggrund i det vedvarende høje merforbrug, har den ansvarlige vicedirektør iværksat et analyse-projekt med henblik på:

- at opnå et budget- og regnskabsmæssigt overblik over hjælpemiddelområdet
- at bidrage til den økonomiske styring af hjælpemiddelområdet
- at pege på tiltag, som kan bidrage til at nedbringe merforbruget på hjælpemiddelområdet

Dette notat giver et budget- og regnskabsmæssigt overblik over hjælpemiddelområdet samt kommer med forslag til tiltag, som kan bidrage til at nedbringe merforbruget på hjælpemiddelområdet fremadrettet. Den nedsatte projektgruppe arbejder i forlængelse af dette notat videre med de tiltag, som Socialudvalget/Styregruppen beslutter at indføre samt med at få styrket økonomistyringen på hjælpemiddelområdet.

Analysens hovedresultater

Analysen tyder på, at den primære årsag til merforbruget skal findes i, at der ikke er sket en tilstrækkelig aktivitetsreduktion, der kan opveje reduktionen af hjælpemiddelbudgettet i perioden 2004-2006. De data, der pt. foreligger på hjælpemiddelområdet, er imidlertid ikke fuldt

tilstrækkelige til at give en detaljeret forklaring på merforbruget de senere år.

I forlængelse af ovenstående er et af analysens hovedresultater, at der mangler fyldestgørende data på hjælpemiddelområdet. Således mangler der et overordnet økonomistyringssystem, brugerspecifikke retningslinier samt ledelsesinformation. Udover at disse mangler gør det besværligt at økonomistyre og forklare udviklingen i forbruget på hjælpemiddelområdet, besværliggør det også en ensartet bevillingspraksis og et ensartet serviceniveau på tværs af handicapcentre.

For at få bedre overblik over økonomien og standardisere sagsbehandlingen på området, anbefales en række initiativer, hvoraf de vigtigste omhandler at få etableret et økonomistyrings- og ledelsesinformationssystem på området samt få udviklet et sæt af brugergruppespecifikke retningslinier for tildelingen af hjælpemidler for Socialforvaltningens målgruppe. Anbefalingerne er nærmere beskrevet i afsnit 5.

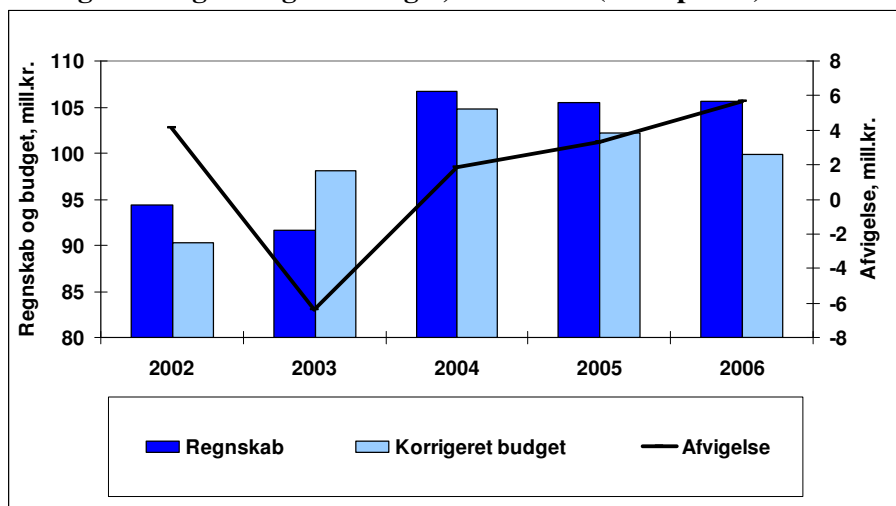
Nedenfor gennemgås analysen i detaljer.

2. Den historiske udvikling:

Udviklingen i budget og regnskab

Hjælpemiddelområdet har siden år 2004 udvist et merforbrug på Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningens / Socialforvaltningens område, jf. figur 2.1.

Figur 2.1a.: Udviklingen i regnskab, korrigeret budget og afvigelsen ml. regnskab og korrigeret budget, 2002-2006 (årets priser)

Kilde: SOFdw

Anm.: Ændringen af pensionsalderen blev indarbejdet som en varig besparelse på 4,8 mill. kr. (2006 pl), som blev indlagt med 1/4 -del i 2004, 1/2 i 2005 og 1/4 i 2006.

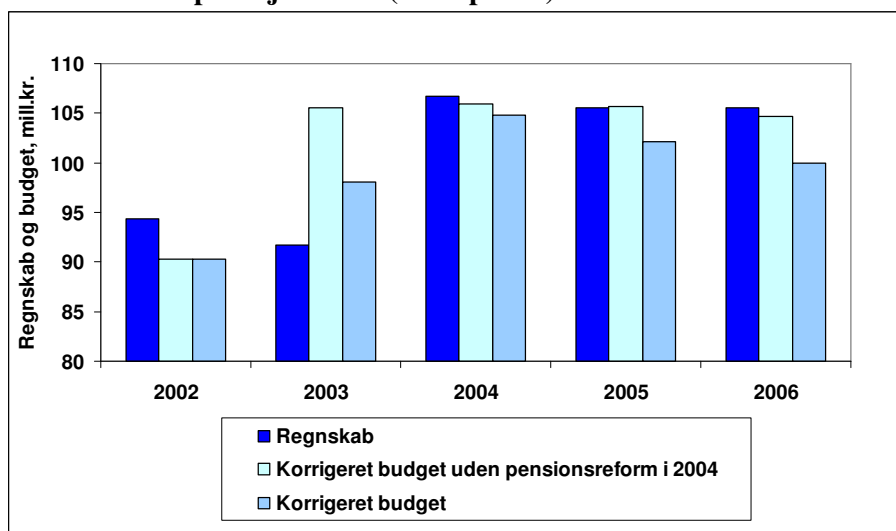
Af figur 2.1a. ses, at både regnskab og korrigeret budget har været aftagende siden år 2004. Budgettet er imidlertid aftaget mere end regnskabet, hvilket har betydet, at det samlede merforbrug i perioden 2004-2006 har været støt stigende fra knap 1,9 mill. kr. i 2004 til knap 5,7 mill. kr. i 2006.

Da det samlede budget til hjælpemidler i 2006 er på knap 99,9 mill. kr., svarer ovenstående til et merforbrug på knap 6 pct.

Årsagen til det aftagende budget siden 2004 skyldes dels tekniske ændringer og generelle besparelser på budgettet, dels, at budgettet til hjælpemidler er blevet varigt nedskrevet over en 3-årig periode med i alt 4,8 mill. kr. (2006 pl) som følge af ændringen i folkepensionsalderen fra 67 til 65 år pr. 1. juli 2004.

Af figur 2.1b. nedenfor ses, at budgettet uden nedskrivningen på 4,8 mill. kr. som følge af folkepensionsreformen, ville have været en del højere. Budgettet ville dog fortsat have været faldende fra 2004.

Figur 2.1b.: Udviklingen 2002-2006 i regnskab og korrigeret budget hhv. uden og med konsekvenserne af den nedsatte folkepensionsalder fra 67 til 65 år pr. 1. juli 2004 (årets priser)

Udviklingen på hjælpemiddeltyper

Ser man på udviklingen i udgifterne til forskellige typer hjælpemidler, har de varieret meget i perioden 2002 til 2006, jf. tabel 2.1.

Af tabel 2.1. ses, at hovedparten af forbruget går til den sammensatte gruppering ”andre hjælpemidler, herunder tekniske”, hvor det samlede forbrug i 2006 udgjorde knap 54,1 mill. kr. Andre udgiftstunge hjælpemidler er udgifter til biler, der udgjorde godt 21,3 mill. kr. i 2006,

inkontinens- og stomihjælpemidler, der udgjorde knap 10,3 mill. kr. samt ortopædiske hjælpemidler, der udgjorde godt 9,8 mill. kr.

Det er primært udgifterne til arm- og benproteser, IT-udgifter og boligudgifter som er steget fra 2005 til 2006. Således er udgifterne til arm- og benproteser steget med godt 1,3 mill. kr., svarende til 48 pct., jf. tabel 2.1.

Tabel 2.1: Udviklingen i udgifterne til hjælpemidler (årets priser), 1.000 kr., 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Ændr. 2005 til 2006	Ændr. 2005 til 2006, pct.
Andre hjælpemidler herunder tekniske	37.952	41.470	49.257	52.080	54.089	2.009	4
Biler udgift	22.820	18.358	22.915	23.052	21.314	-1.738	-8
Inkontinens- og stomihjælpemidler	11.733	11.713	10.153	10.456	10.294	-162	-2
Ortopædiske hjælpemidler	11.671	11.345	12.193	10.845	9.809	-1.036	-10
Bolig udgifter	8.855	7.143	10.670	7.629	8.436	807	11
Arm- og benproteser	2.943	2.074	2.901	2.740	4.042	1.302	48
Andet	3.725	5.089	2.920	4.214	4.227	13	0
Støtte til individuel befordring	1.466	1.604	1.894	1.824	1.221	-603	33
IT-hjælpemidler	158	334	1.275	414	521	107	26
Bolig indtægter	-33	-46	-40	-40	-40	0	0
Biler indtægt	-6.890	-7.405	-7.429	-7.689	-8.357	-668	9
I alt	94.400	91.679	106.709	105.525	105.558	33	0

Kilde: SOFdw

Den udgiftstunge gruppering ”andre hjælpemidler” er sammensat af syv forskellige hjælpemiddeltypen. Stigningen i forbruget siden 2002 vedr. ”andre hjælpemidler” følger hovedsaglig af en stigning i udgifterne til tekniske hjælpemidler samt diabetes, jf. tabel 2.2 nedenfor.

Tabel 2.2: Udviklingen i udgifterne til kategorien ”andre hjælpemidler, herunder tekniske hjælpemidler” (årets priser), 1.000 kr., 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Tekniske hjælpemidler	13.096	14.595	18.067	19.078	19.953
Diabetes	13.216	13.608	15.945	17.684	18.076
Øvrige varekøb	2.782	2.975	4.293	3.864	5.231
Individuelle hjælpemidler, herunder reparation	7.885	9.040	9.543	10.120	9.646
Svagssynsøptik	758	921	967	878	887
Afregning vedr. nødkald	201	289	386	345	232
Befordringsopgørelse	14	42	56	111	64
I alt	37.952	41.470	49.257	52.080	54.089

Kilde: SOFdw

Udvikling i Socialforvaltningens målgruppe og i den generelle efterspørgsel på hjælpemiddelområdet

I forbindelse med, at folkepensionsalderen pr. 1. juli 2004 blev nedsat fra 67 år til 65 år, er den nuværende Socialforvaltningens målgruppe fastsat som borgere under 65 år, mod tidligere borgere under 67 år, imens ældre borgere hører under Sundheds- og Omsorgsforvaltningen.

Der har siden 1. juli været et stigende befolkningstal i København for personer under henholdsvis 67 og 65 år. Da Socialforvaltningens målgruppe imidlertid fra 1. juli 2004 kun omfatter de under 65 årige, er målgruppen pr. 1. juli 2004 faldet. Samlet er der således sket et fald i målgruppen fra 2004-2006 på godt 3.600 personer, svarende til et fald på knap 0,8 pct.

I samme periode er antallet af modtagere af hjælpemidler i Socialforvaltningen faldet med 565 personer, svarende til et fald på 4,3 pct.

Eftersom faldet i antallet af modtagere af hjælpemidler procentvis er større end faldet i målgruppen, svarer det til, at Socialforvaltningens ”dækningsgrad” – forstået som andelen af målgruppen, der modtager hjælpemidler – er faldet i perioden. Konkret er dækningsgraden faldet fra 2,9 pct. af befolkningsgruppen til 2,8 pct.

Faldet i dækningsgraden er dog større, såfremt man sammenligner med det skønnede antal *handicappede* i Socialforvaltningens målgruppe i stedet for med hele befolkningen. Antager man, at antallet af handicappede i målgruppen følger antallet af modtagere af handicapydelse i målgruppen, er der således sket en støt stigning i antallet af handicappede siden 2003 på trods af faldet i målgruppen.

Det skønnede antal handicappede i målgruppen er i perioden 2003-2006 således steget fra 19.359 til 19.992 personer – en stigning på 633 personer eller godt 3 pct.¹ Da antallet af modtagere af hjælpemidler i samme periode er faldet, svarer det til, at dækningsgraden for hjælpemiddelområdet siden 2003 er faldet fra godt 67 pct. af de *handicappede* i målgruppen til knap 63 pct.

I den forbindelse skal bemærkes, at reduktionen i antallet af modtagere af hjælpemidler har været nødvendig for at imødegå den budgetreduktion på på 4,8 mill. kr., der fulgte af den nedsatte pensionsalder. Reduktionen på 565 modtagere svarer således til en reduktion i udgifterne på 4,7 mill. kr.

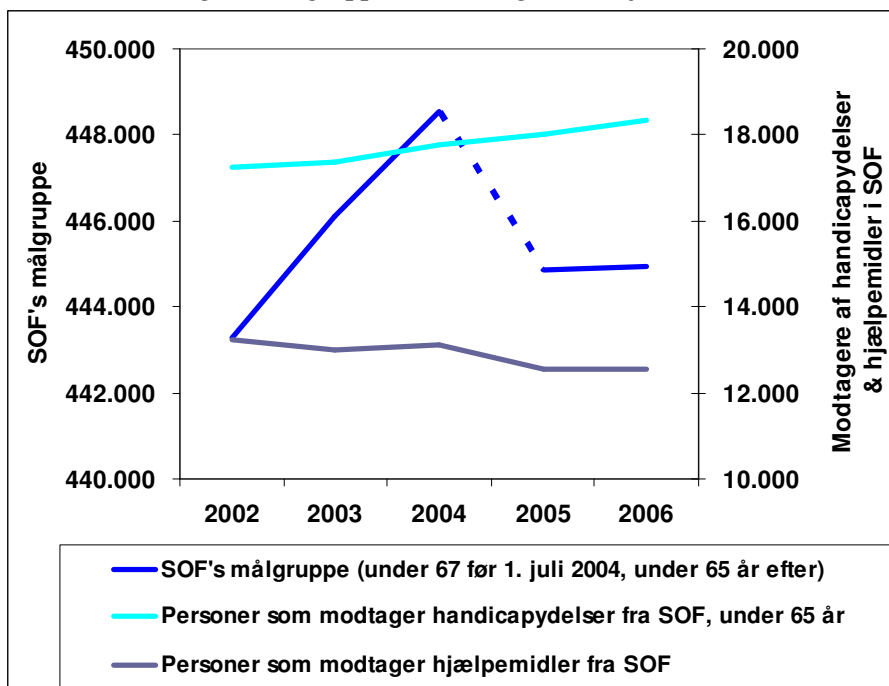
¹ Der findes ikke registre eller data over antallet af handicappede i Danmark. Antallet af handicappede i Socialforvaltningens målgruppe må derfor baseres på et skøn. I det omfang, at der findes handicappede i målgruppen, der ikke modtager handicapydelse i Socialforvaltningen, undervurderes antallet af handicappede i kommunen i ovenstående afgrænsning.

Uden reduktionen i antallet af modtagere ville merforbruget med andre ord have været 4,7 mill. kr. højere.

Når det ikke er lykkedes at nedbringe merforbruget yderligere, kan en del af forklaringen være, at der er sket en stigning i efterspørgslen efter hjælpemidler i perioden. Det tyder stigningen i det skønnede antal af handicappede i målgruppen alt andet lige på.

I figur 2.2 nedenfor fremgår udviklingen fra 2002-2006 i Socialforvaltningens målgruppe, antallet af modtagere af hjælpemidler samt udviklingen i antallet af modtagere af handicapudlæser (som bruges som indikation for den slønnede efterspørgsel på området).

Figur 2.2: Udviklingen 2002-2006 i antal personer som modtager handicapudlæser og hjælpemidler fra Socialforvaltningen samt Socialforvaltningens målgruppe hhv. før og efter 1. juli 2004

Kilde: Udtrækket vedr. antal personer som modtager handicapudlæser er foretaget fra p-nr basen hvor unikke personnumre er fundet på de fire handicapcentre suppleret med cpr numre fra pensionsdatasættet. Udtrækket vedr. antal modtagere af hjælpemidler er foretaget fra p-nr. basen koblet til posteringer på funktion 5.54 – hjælpemidler m.v. Udtrækket vedr. Socialforvaltningens målgruppe er fra Danmarks Statistik og tallet er pr. 1. januar.

Anm.: Fra 1. juli 2004 er folkepensionsalderen og dermed den nuværende Socialforvaltnings målgruppe nedsat fra 67 år til 65 år. Gråzoneafregningen ifht. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har imidlertid ikke resulteret i færre udgifter, jf. afsnit 3

Kort introduktion til budgetmodellen

Hjælpemiddelområdet er et efterspørgselsstyret serviceområde, hvilket betyder, at budgettet fremskrives på baggrund af forrige års pl-regulerede budget, ændringer i befolkningsprognoseme samt vedtagne politiske ændringer af budgetmæssig betydning på området.

Områder under denne slags bevillinger er kendetegnet ved, at efterspørgslen/mængden ikke kan påvirkes fra forvaltningernes side. Områderne bliver årligt reguleret budgetmæssigt op eller ned via ”demografi”-midler, der udelukkende gives på baggrund af befolkningsudviklingen.

Til visse områder kan en sådan regulering af budgettet være velegnet - for eksempel til daginstitutioner og skoler, hvor flere fødsler indikerer flere folkeskolepladser. På handicapområdet tyder meget imidlertid på, at der ikke er en snæver sammenhæng mellem befolkningsudviklingen og udviklingen i antal handicappede. For eksempel har antallet af registrerede handicappede² i København ikke udviklet sig i takt med befolkningsudviklingen de seneste år, men er steget hurtigere. Det fremgår af tabel 2.3:

Tabel 2.3: Den procentvise ændring i antal registrerede handicappede overfor den procentvise ændring i befolkningen i København under 65 år.

	2002	2003	2004	2005	2006
Udvikling i registrerede handicappede < 65 år		0,83%	2,32%	1,21%	1,74%
Udvikling i befolkningen < 65 år		0,66%	0,48%	0,15%	0,37%

Den hurtigere udvikling i antallet af handicappede end i befolkningen i Københavns Kommune tyder på, at den regulering, der i dag sker af hjælpemiddelbudgettet ikke i tilstrækkelig grad afspejler efterspørgslen efter hjælpemidler.

Givet at udviklingen i antal registrerede handicappede er en bedre indikator for efterspørgslen efter hjælpemidler end befolkningsudviklingen, betyder det, at den nuværende regulering af budgettet underkompenserer Socialforvaltningen, og har gjort det i alle de analyserede år fra 2002-2006.

Til illustration af problemstillingen kan oplyses, at Socialforvaltningens hjælpemiddelbudget til budget 2006 blev opskrevet med 0,6 mill. kr. Hvis budgettet i stedet var blevet opskrevet ud fra udviklingen i antallet af registrerede handicappede, burde Socialforvaltningen være opskrevet med 1,7 mill. kr.

---

² Antal registrerede handicappede er opgjort som antal modtagere af handicapydelse i handicap- og socialcentrene i Socialforvaltningen.

Grundet at folkepensionsalderen blev nedsat pr. 1. juli 2004 til 65 år, er budgettet i øvrigt blevet nedskrevet varigt med 1,2 mill. kr. i 2004, 2,3 mill. kr. i 2005 og yderligere 1,2 mill. kr. i 2006 (årets priser) – jf. også side 2-3.

Kvalitetsstandarder og retningslinier på hjælpemiddelområdet

Tildelingen af hjælpemidler foregår ud fra servicelovens §§ 112-117, hvorefter der ydes støtte til hjælpemidler til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det er en betingelse, at hjælpemidlet afhjælper de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse. Endelig kan et hjælpemiddel tildeles, hvis det er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve sit erhverv.

Det er i hvert enkelt tilfælde et skøn, om borgeren skal modtage støtte til et bestemt hjælpemiddel. Skønnet foretages af en ergoterapeut på det handicapcenter, hvor borgeren er tilknyttet. Socialforvaltningen anvender ikke egentlige kvalitetsstandarder på hjælpemiddelområdet, og der forelægger dermed ikke en klar beskrivelse af hvilke handicap, der kan udløse konkrete hjælpemidler.

Handicapcentrene anvender tildels de retningslinierne for tildeling af hjælpemidler, som er beskrevet i FAKIR³. Herudover anvender de enkelte handicapcentre deres egen standarder for, hvornår der eksempelvis skal indhentes lægeerklæringer mv.

Det er Sundheds- og Omsorgsforvaltningen der indtil nu har stået for indarbejdelsen af retningslinierne i FAKIR. Dermed er der ikke specielt taget højde for gruppen af personer med nedsat funktionsevne som Socialforvaltningen betjener.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har i 2003 udarbejdet kvalitetsstandarder for tildelingen af tekniske hjælpemidler til borgere over 65/67 år. Disse værktøjer benyttes også i Socialforvaltningen.

Der er på nuværende tidspunkt kendskab til kommuner, der ud fra deres egne oplysninger har implementeret kvalitetsstandarder på hele hjælpemiddelområdet med en vis succes. Kvalitetsstandarderne har både gjort sagsbehandlernes arbejde lettere, og der er kommet en større ensartethed i bevillingspraksisen.

Socialforvaltningen er pt. i dialog med de omtalte kommuner med henblik på at få yderligere information om de anvendte kvalitetsstandarder og deres eventuelle relevans i Socialforvaltningens regi.

---

³ FAKIR = Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen i Københavns Kommunes Interne Arbejdsregler (erstattes i 2007 af SOFIA = Socialforvaltningens Interne Arbejdsregler)

3. Opsplitning af merforbruget i 2006

Regnskabet for 2006 sluttede med et merforbrug på funktion 5.54 – hjælpemidler på knap 5,7 mill. kr. Det samlede merforbrug er sammensat af et merforbrug på socialcentrene på 3,0 mill. kr., et merforbrug på handicapcentrene vedrørende hjælpemidler på 2,8 mill. kr., et centralt merforbrug på 1,1 mill. kr. samt et mindreforbrug på invalidebiler på 1,2 mill. kr. Samlet set er forbruget nedbragt med 1,9 mill. kr. i forhold til 2005.

Tabel 3.1: Oversigt over budget og regnskab, 1.000 kr. (2006 pl)

5.54 Hjælpemidler	BUDGET	REGNSKAB		AFVIGELSE	UDVIKLING
	Korrigeret budget 2006	Regnskab 2005	Regnskab 2006	Regnskab - Budget	Regnskab 2006 - Regnskab 2005
Socialcentrene	40.197	44.411	43.192	2.995	-1.219
Handicapcentrene	45.411	45.706	48.234	2.823	2.527
Invalidebiler	14.279	15.502	13.031	-1.248	-2.471
Centralt	8	1.923	1.101	1.093	-747
I alt	99.895	107.542	105.558	5.663	-1.910

Kilde: SOFdw

Idet der siden 2004 har været et merforbrug på hjælpemidler, er det vanskeligt præcist at identificere, hvilke faktorer der frembringer merforbruget i 2006 i forhold til tidligere år. Nedenfor beskrives dog, hvilke overordnede forhold, der kan forklare merforbruget.

Stigning i den generelle efterspørgsel efter hjælpemidler

Som beskrevet ovenfor under afsnit 2, er antallet af personer, der modtager en handicapydelse i Socialforvaltningen steget siden 2003. Fra 2003-2006 er stigningen 3,0 pct. og fra 2005 til 2006 er den 0,8 pct. Det tyder på, at der er en generel stigning i efterspørgslen på handicapområdet – herunder på hjælpemiddelområdet. Tendensen stemmer overens med, at handicapcentrene de senere år har oplevet en stigning i antallet af ansøgninger.

Social- og handicapcentrene oplever især et øget pres på udgifterne til benproteser og diabetes. Samtidig stiger efterspørgselen efter IT-hjælpemidler og høreapparater.

Gråzoneafregningen

Borgerne har frit valg af leverandør af hjemmepleje, hvor fx en del borgere vælger at blive i Socialforvaltningens hjemmepleje selvom de fylder 65 år, og det bevillingsmæssige ansvar dermed overgår til Sundhedsforvaltningen. Som følge heraf foretages en årlig "gråzone-afregning", der således også berører hjælpemiddelområdet, da hjælpemiddelsagen følger hjemmeplejesagen.

Gråzoneafregningen på hjælpemidler var i 2004 en udgift for Socialforvaltningen på 1,4 mill.kr., og i 2005 en indtægt på 0,5 mill.kr. Til 2006 blev afregningen sat lig 0 som del af et samlet forhandlingsresultat efter at Sundhedsforvaltningen havde opsagt den bestående gråzoneaftale. Det skal i den forbindelse nævnes, at der var skønnet med en indtægt i 2006 på 1,2 mill. kr.

Det skal generelt bemærkes, at bundlinjen i gråzoneafregningen har svinget en del over årene. Fremadrettet bør i samarbejde med Sundhedsforvaltningen ske en vis løbende opfølgning, for at sikre at det afsatte budget matcher den forventede gråzoneafregning. Herunder også en validering af datagrundlaget sideløbende med det arbejde der er igangsat på hjemmeplejeområdet.

Invalidebiler

Regnskab 2006 udviser et mindreforbrug vedrørende invalidebiler på godt 1,2 mill. kr. Det skyldes, at en del biler, som er bevilliget i 2006 endnu ikke er kommet til udbetaling. Der kan gå op til ni måneder fra en bil er bevilliget til forhandleren kan levere den tilrettede bil og lånet skal udbetales. Da hver enkelt bil koster op til 330.000 kr. inkl. særlige indretninger, har det stor betydning for regnskabet, når der sker forskydninger i udbetalingerne eller der bliver bevilliget et par enkelte biler mere eller mindre end forventet. Dette er dog en problemstilling som er gældende for alle år.

Handicapcenter Nord har gjort opmærksom på, at de har været uden medarbejdere ifht. biler for en periode i 2006, og de derfor har et efterslæb, som har resulteret i et mindreforbrug på Handicapcenter Nord på godt 2,1 mill. kr.

4. Den skønnede fremtidige udvikling på hjælpemiddelområdet

Den fremtidige forbrugsudvikling på hjælpemiddelområdet afhænger af mange forskellige faktorer, herunder antallet af borgere med brug for hjælpemidler, antallet af ansøgninger, bevillingsprocenten, priserne på hjælpemidler mv. Da der imidlertid ikke findes fyldestgørende data på hjælpemiddelområdet, er det svært at skønne over den fremtidige udvikling.

Meget tyder dog på, at der vil være et stigende udgiftspres på hjælpemiddelområdet fremadrettet. Således formodes den teknologiske udvikling at bevirke, at det i fremtiden er muligt at kompensere for funktionsnedsættelser, som det ikke er muligt at kompensere for i dag. Herudover forventes de kommende handicappede at leve et mere aktivt liv, hvilket vil føre til øgede krav om adgang til hjælpemidler⁴. Endvidere er væsentlighedskriteriet for tildeling af hjælpemidler i 2005 ændret fra et stramt kriterium til et mindre stramt kriterium, hvilket vil kunne føre til flere bevillinger. Kombinationen af disse faktorer vil alt andet lige ord medføre et øget udgiftspres på hjælpemiddelområdet.

Hertil kommer, at Socialforvaltningen de senere år har oplevet en øget efterspørgsel efter hjælpemidler i takt med, at antallet af modtagere af handicapydelse er steget.

På trods af der ikke kan laves et præcist skøn for de fremtidige udgifter på hjælpemiddelområdet, er det muligt på baggrund af de seneste års udvikling at foretage et forsigtigt skøn over udviklingen i de fremtidige udgifter i Socialforvaltningen.

Tabel 4.1 nedenfor viser, hvorledes udgifterne til hjælpemidler i Socialforvaltningen vil udvikle sig forudsat, at stigningen i antal modtagere af hjælpemidler vil udvikle sig på samme måde som andelen af modtagere af handicapydelse i Socialforvaltningen har udviklet sig de seneste tre år ift. befolkningen under 65 år.

Tabel 4.1: Skønnet fremtidigt forbrug, 1.000. kr. (2006 pl)

	2006	2007	2008	2009	2010
Stigningstakt i andel modtagere af handicapydelse ift. befolkningen < 65 år (2003-2006)	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%
Udvikling i folketallet under 65 år i Københavns Kommune	444.939	445.478	445.244	444.849	444.453
Skønnet udvikling i antal modtagere af hjælpemidler i SOF	12.561	12.721	12.859	12.992	13.125
Skønnet udvikling i forbrug	105.558	106.903	108.064	109.184	110.301
Skønnet forbrugsændring ift. 2006		1.345	2.506	3.626	4.743

Kilde: SOFdw og Danmarks Statistik.

⁴ Jf. Forskningsredegørelse ”Forskning og udvikling på området for hjælpemidler og boligændringer” fra Hjælpemiddelinstitutionen i Århus Kommune, november 2004.
<http://www.hmi.dk/files/Forskningsredegørelse.pdf>

Som det fremgår af tabel 4.1, skønnes der at være et stigende udgiftspres på hjælpemiddelområdet fremadrettet svarende til en udgiftsstigning i forhold til 2006 på ca. 1,3 mill. kr. i 2007 og ca. 1,1 mill. kr. årligt de følgende år.

Det skal bemærkes, at der er stor usikkerhed forbundet med ovenstående skøn⁵. Set i lyset af teknologiudviklingen på hjælpemidlerne og den generelle øgede efterspørgsel efter hjælpemidler i samfundet, er der dog meget der taler for, at udgiftspreset stiger i fremtiden.

Skønnet fremtidigt merforbrug

Budgettet på hjælpemiddelområdet er i 2007 opskrevet med netto godt 1,6 mill. kr. i forhold til 2006. Opskrivningen følger af et varigt merforbrug på knap 3 mill. kr., som er blevet finansieret af overførsel fra andre funktioner og bevillingsområder. Herfra skal trækkes generelle og øvrige besparelser på godt 1,4 mill. kr. som følge af vedtaget budget 2007.

Tabel 4.2. nedenfor viser det skønnede merforbrug på hjælpemidler, forudsat at forbruget følger det skønnede forbrug ovenfor, og at budgettet er lig vedtaget budget 2007.

Tabel 4.2. Skønnet fremtidigt merforbrug, 1.000. kr. (2006 pl)

	2006	2007	2008	2009	2010
Skønnet forbrug	105.558	106.903	108.064	109.184	110.301
Budget (fra 2007 = fastholdt)	99.895	101.519	101.519	101.519	101.519
Skønnet merforbrug	5.663	5.384	6.545	7.665	8.782

Det skal endelig bemærkes, at KL har deres opmærksomhed rettet mod bl.a. hjælpemiddelområdet, og har i den forbindelse nedsat en arbejdsgruppe vedr. hjælpemiddelområdet, som mødes ca. 4 gange årligt for at diskutere og komme med forslag til besparelser vedr. området. I arbejdsgruppen indgår 5 kommuner, nærmere bestemt Greve, Søllerød, Hjørring, Frederiksberg og Middelfart. Arbejdsgruppen har pt. ikke udarbejdet materiale vedr. økonomien på området eller lignende. Det er dog sådanne emner, der bl.a. kan tages op på møderne

---

⁵ Usikkerheden skyldes ikke mindst, at det i modellen er forudsat, at enhedsprisen pr. modtager af hjælpemidler er konstant og lig den gennemsnitlige pris pr. modtager i regnskab 2006. Der er således tale om en "alt andet lige" betragtning.

5. Forslag til fremtidige initiativer på hjælpemiddelområdet

I forbindelse med den foranalyse, som blev foretaget på hjælpemiddelområdet i 2004, blev der stillet forslag til en del initiativer. Der er imidlertid ikke efterfølgende blevet lavet en samlet opfølgning på foranalysen.

Det skal dog bemærkes, at Handicapcenter Øst, på baggrund af merforbruget og lange sagsbehandlingstider på hjælpemiddelområdet, har udviklet et sagsregistreringssystem til hjælpemiddelsager. MR Handicap har i forlængelse af Handicapcenters Øst' initiativ i 2006 igangsat en proces for implementering af sagsregistreringssystemet på de øvrige handicapcentre og desuden taget initiativ til at udvikle sagsregistreringssystemet vedr. biler til også at være et prognoseredskab. Denne proces er imidlertid ikke afsluttet og er i stedet integreret i nærværende analyse på hjælpemiddelområdet.

Fremtidig økonomistyring

Hjælpemiddelcentret er i samarbejde med Sundheds- og Omsorgsforvaltningen ved at udvikle et nyt hjælpemiddelsystem. I styregruppen indgår Søren Surland fra Handicapcenter Øst, som Socialforvaltningens repræsentant.

Første version af det nye hjælpemiddelsystem forventes at blive implementeret i september/oktober 2007, og er baseret på et system udviklet af KMD. Systemet er baseret på SAP og kommer til at hedde "Opus hjælpemidler".

I første version vil det være muligt for tekniske og kropsbårne hjælpemidler at få oplyst en pris i forbindelse med, at der bestilles et hjælpemiddel. Herudover vil det være muligt at se priserne for de bevilgede hjælpemidler på personnummer-niveau.

I anden version af hjælpemiddelsystemet, som forventes at træde i kraft medio 2008, vil der endvidere være ledelsesinformation tilgængelig bestående af standardrapporter samt udvidede rapporter.

Projektgruppen vurderer, at det nye hjælpemiddelsystem, som er ved at blive udviklet, vil dække økonomistyringsbehovene i forhold til tekniske hjælpemidler og kropsbårne hjælpemidler. Der vil være øgede driftsomkostninger til KMD samt implementeringsomkostninger. Hjælpemiddelcentret anslår, at det vil komme til at dreje sig om i størrelsesordenen 0,3 mill. kr. årligt for Socialforvaltningen.

Imidlertid er det ikke i første omgang planlagt at indarbejde biler i det nye hjælpemiddelsystem. Det foreslås derfor, at projektgruppen arbejder videre med et økonomistyringssystem i forhold til biler. Dette kan evt. gøres ved at videreudvikle Bilbasen, som er et økonomistyringsredskab udviklet af

handicapcenter Øst, samt få det implementeret og sikkerhedsgodkendt i samtlige handicapcentre. Udviklings og implementeringsomkostninger forbundet hermed vurderes at kunne holdes inden for en ramme på 0,5 mill. kr.

Endvidere foreslås, at der arbejdes videre med budgetmodellen, således at budgettet bliver bedre til at afspejle og forklare forbrugsudviklingen. Budgetmodellen bør afspejle det pres, som udgifterne på området står overfor - f.eks. ved at inkludere antallet af handicappede i forhold til befolkningen eller andre relevante parametre i modellen. Forvaltningen vil arbejde med en konkretisering heraf og vil i den forbindelse undersøge, hvorledes andre kommuner fremskriver budgettet på hjælpemiddelområdet.

Forslag til initiativer

For at få reduceret merforbruget på hjælpemiddelområdet samt få en bedre økonomistyring af området, foreslås en række initiativer, jf. tabel 5.1. nedenfor.

Tabel 5.1: Forslag til initiativer og skønnet besparelse, mill. kr.

Initiativer	Skønnet besparelse, mill. kr.
Implementere økonomistyringssystem og ledelsesinformation	-0,3 til -0,8
Udvikle revideret budgetmodel	0
Behov for bedre sagsbehandling (Lean eller flere medarbejderressourcer)	0
Standardisering af retningslinierne for tildeling af hjælpemidler (FAKIR/SOFIA)	0 - 1
Fokus på valget af IT-hjælpemidler	0 - 0,2
HMC sætter fokus på høreapparater	0 - 0,1
Undersøge om HMC's priser er konkurrencedygtige mv.	0 - 3
HMC kontrakt vedr. diabetes	3
I alt skønnet besparelse	2,2 - 7,0

Det foreslås at implementere HMC's nye økonomistyringssystem, udvikle ledelsesinformation i relation hertil samt oprette et økonomistyringssystem i forhold til biler. Herudover foreslås, at der arbejdes hen imod en revideret budgetmodel. Ingen af disse initiativer vil have betydning for forbruget, men vil derimod kunne benyttes til at forklare og lave opfølgning på forbruget og forbrugsudviklingen.

Handicapcenter Syd er blevet godkendt til et Lean pilotprojekt ifht. hjælpemidler. Pilotprojektet igangsættes snarest. Det bør efterfølgende overvejes at udbrede Leanprojektet til samtlige handicapcentre med henblik på at forbedre sagsbehandlingen. Alternativt bør tilføres ekstra ressourcer til Handicapcentrene, da de mener, at dette vil kunne forbedre sagsbehandlingen og resultere i billigere bevilligede hjælpemidler, som vil kunne opveje merudgifterne ved de øgede resourcer.

Det foreslås endvidere, at retningslinierne for tildeling af hjælpemidler standardiseres (FAKIR), samt at Socialforvaltningen får indflydelse på fortolkningen i FAKIR, især på IT-området. Som det er nu, er det Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, der udstikker retningslinierne, og deres målgrupper er andre end Socialforvaltningens målgruppe. Dette skønnes at kunne medføre en besparelse på 0-1 mill. kr.

Endvidere foreslås, at der kigges nærmere på IT-hjælpemidlerne, eftersom den teknologiske udvikling gør, at der fortsat vil ske et udgiftspres på dette område. Det bør undersøges, om de IT-hjælpemidler, som bl.a. Blindeinstituttet i dag indstiller, har et passende niveau, samt er nødvendige og væsentlige. Initiativet skønnes at kunne medføre en besparelse på 0-0,2 mill. kr.

Hjælpemiddelcenteret har oplyst, at de vil sætte fokus på høreapparater, idet flere borgere ønsker at få høreapparater grundet den store mediefokus. Det er imidlertid ikke alle borgere, som har glæde af et høreapparat, eller som får tildelt det rigtige, og prisen mellem private og offentlige leverandører varierer meget. Det skønnes, at det større fokus fra HMC kan medføre en besparelse på 0-0,1 mill. kr.

Der er indgået prisaftaler hhv. eneforhandleraftaler af Hjælpemiddelcentret på en række områder, bl.a. vedr. diabeteshjælpemidler (Hermedico), stomihjælpemidler (Stomacare), ortopædisk fodtøj (Danske håndskomagere) og ortopædiske fodindlæg (Bandagist Dan Christensen, Jan Nielsen) m.v.. Det bør undersøges, om Hjælpemiddelcentrets priser er konkurrencedygtige, samt om det vil være fordelagtigt og muligt at få indført yderligere prisafgifter (fx vedr. briller, IT mv.). Dette skønnes at kunne medføre en besparelse på 0-3 mill. kr. alt afhængig af, om Hjælpemiddelcentrets priser er konkurrencedygtige eller ej.

Hjælpemiddelcenteret har lavet en kontrakt vedr. diabetes, som skønnes at kunne medføre en besparelse for Socialforvaltningen på 3 mill. kr. Der forventes dog samtidig at blive diagnosticeret flere med sygdommen fremover, hvorfor udgiften på sigt alligevel forventes at stige.